

België - Belgique
P.B.
2800 Mechelen I
8/6080

RIMNieuws

Nummer 59 –4de kwartaal 2002

Driemaandelijks tijdschrift - Afgiftekantoor Mechelen 1 -
V.U. Frans Geys, Hoveniersstraat 16, 2800 Mechelen

Colofon

RIMNieuws is het driemaandelijks orgaan van Restauratie Integratie Mechelen v.z.w. ("RIM").

Teksten: Erik Nobels, Willy Peeters, Patrick Egels

Foto's: verzameld door Erik Nobels

Layout: Peter Van den Bossche

Abonnementen op RIMNieuws kunnen onderschreven worden door storting van € 10,00 op rekening 320-4195088-05 van Restauratie Integratie Mechelen.

Indien het adresetiket voorzien is van een kleurcode of een vermelding 'lidgeld niet OK', hebben wij uw abonnementsgeld voor het lopende jaar nog niet ontvangen. Gelieve dit dan zo spoedig mogelijk te storten om ook in de toekomst RIMNieuws te blijven ontvangen.

Inlichtingen: RIM, p/a Marc Rubben, Willem Geets straat 30, 2800 Mechelen (015/347864)

Mechelenbinnenstebuiten, p/a Kristin Van Ransbeeck, Geerdegem vaart 125 b 202, 2800 Mechelen (015/422912)

Email: RIM@lhoon.com

Bezoek ook de RIM website:

<http://www.rim.be>

Wet van 08/12/92 ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer: de gegevens aangaande de RIM-leden zijn opgeslagen in het bestand beheerd door RIM v.z.w., en worden slechts gebruikt voor interne administratieve doeleinden. Het ledenbestand van RIM v.z.w. wordt niet aan derden medegedeeld. Als U wil kennis nemen van de gegevens over uw persoon in ons bestand, kan dit mits eenvoudige schriftelijke aanvraag (een kopie van uw identiteitskaart insluiten) aan RIM v.z.w., Dageraad straat 45, 2800 Mechelen. Indien zou blijken dat onze bestanden onjuiste gegevens bevatten, zullen deze op uw aanvraag worden aangepast.

Intro

Met dit laatste RIMNieuws van 2003 sluiten we eens te meer een werkingsjaar af.

Een nieuw jaar betekent ook weer dat wij met de traditie moeten aanknopen van U, leden, om een storting van de lidmaatschapsbijdrage te verzoeken, uw steun essentieel zijnde voor onze activiteiten.

We blijven de situatie in Mechelen op de voet volgen. De put op de Grote Markt mag dan wel diep zijn, over de concrete heraanleg van het plein is het laatste woord nog niet gezegd en werd er dan ook een bezwaarschrift ingediend. De Italiaanse architecten die door het stadsbestuur zijn aangezocht om de Grote Markt te herinrichten, hebben in Kortrijk reeds hun ding kunnen doen. Wij organiseren dan ook een uitstap naar de Leiestad, ter kennismaking.

Verder besteden we in dit nummer aandacht aan de zuidelijke rand van Mechelen, een gebied dat velen onder ons eerder onbewust doorkruisen, 's morgens op weg naar Brussel, maar dat desondanks vele verborgen belangstellingpunten biedt.

In het kader van de samenwerking tussen RIM en de Koninklijke Vereniging voor Natuur- en Stedenschoon (zie ook programma van KVNS wandelingen in het Mechelse op blz.24) zullen alle RIM leden het tijdschrift van deze vereniging ontvangen.

Wij wensen u van harte een gelukkig 2003 toe !

Peter Van den Bossche

Bezwaarschrift

gericht vanwege Mechelenbinnestebuiten aan the College van Burgemeester en Schepenen naar aanleiding van de heraanleg van de Grote Markt

Geachte College,

Naar aanleiding van bovenvermelde openbaarmaking is Mechelenbinnenstebuiten zo vrij de volgende bezwaren in te dienen.

1. De constructie van een ondergrondse parking op de Grote Markt past in een verkeers- en parkeerbeleid dat voorbijgestreefd en onverantwoord is. De heraanleg zou moeten gebeuren zonder de oprichting van de parking.
2. Alle plannen moeten tegelijkertijd aan de bevolking worden voorgelegd en moeten deel uitmaken van één enkele stedenbouwkundige vergunning. De situatie is momenteel onduidelijk. De relatie tussen de vergunning voor de ondergrond en de aanvraag voor de bovengrond wordt niet getoond. Bovendien zijn de ingediende plannen te weinig gedetailleerd.
3. Gelet op de belangrijke archeologische opgravingen is het wenselijk te streven naar het behoud in situ van de vondsten. Ook dient er aandacht besteed aan de visuele relatie tussen het plein en de archeologische betekenis van de plaats. Hieraan wordt geenszins tegemoet gekomen.

4. De toegangen naar de ondergrond zijn te volumineus en te opzichtig. Ze schaden het historische karakter van de Grote Markt.
5. De Grote Markt zal er bij de uitvoering van de voorliggende plannen erg kaal uitzien. De steenmassa wordt enkel doorbroken door enkele armoedige bloembakken. Vanuit ecologisch standpunt is het ontwerp onaanvaardbaar.
6. Het beeld van Margaretha van Oostenrijk met de bijhorende sokkel, ijzeren afsluitingen en stenen afbeelding van het voormalige uurwerk van de Sint-Romboutstoren moeten op de oorspronkelijke plaats bewaard worden.
7. De sierlijke ijzeren leuning, die dateren van omstreeks 1900, rond het grasveld aan de Sint-Romboutskathedraal moeten in situ bewaard blijven. Zoniet wordt het historisch karakter van de omgeving geschonden.

Wij wensen het college van burgemeester en schepenen naar aanleiding van het openbaar onderzoek in kwestie uitdrukkelijk te wijzen op de hierna volgende wettelijke bepalingen.

Volgens het gewestplan Mechelen, vastgesteld bij koninklijk besluit van 5 augustus 1976, is de Grote Markt gelegen in een **woongebied met culturele, historische en/of esthetische waarde**. In de gebieden en plaatsen van culturele, historische en/of esthetische waarde wordt **de wijziging van de bestaande toestand** onderworpen wordt aan bijzondere **voorwaarden, gegrond op de wenselijkheid van het behoud**.

In artikel 4 van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening is het volgende bepaald:

*“De ruimtelijke ordening is gericht op een **duurzame ruimtelijke ontwikkeling** waarbij de ruimte beheerd wordt ten behoeve van de huidige generatie, zonder dat de behoeften van de toekomstige generaties in het gedrang gebracht worden. Daarbij worden de ruimtelijke behoeften van de verschillende maatschappelijke activiteiten gelijktijdig tegen elkaar afgewogen. Er wordt rekening gehouden met **de ruimtelijke draagkracht, de gevolgen voor het leefmilieu en de culturele, economische en sociale gevolgen**. Op deze manier wordt gestreefd naar ruimtelijke kwaliteit.”*

De voorgestelde heraanleg van de Grote Markt en omgeving is modieus. Modes zijn per definitie van voorbijgaande aard. Dat geldt ook voor bouwstijlen uit het verleden. Dat is echter geen excuus voor een nieuwe beeldenstorm. We leven in een tijd waarin maatschappelijke reflectie belangrijk is, in een tijd gekenmerkt door snelle en niet te voorziene ontwikkelingen. Door het verleden een plaats te geven in onze dagelijkse leefomgeving kunnen we de geografische en historische diversiteit van de samenleving gestalte geven. Zoiets kan niet overal gebeuren. Het historische hart van Mechelen is één van de plaatsen waar dit wel kan.

Wees dit indachtig. Een toevallige politieke coalitie is niet de eigenaar van Mechelen.

Mechelenbinnenstebuiten is een vereniging die begaan is met de kwaliteit van het leven in de stad Mechelen. Daarbij gaat ruime aandacht uit naar het unieke historische karakter.

ter van Mechelen. Door middel van wandelvoordrachten en publicaties proberen we onze bekommernissen en visies bekend te maken bij een breed publiek.

Wij hopen dat U rekening zal houden met dit bezwaarschrift en wij danken u bij voorbaat voor de aandacht die U er aan wil besteden.

Hoogachtend,

Patrick Egels,
voorzitter Mechelenbinnenstebuiten vzw.

Een nieuwjaarsgeschenk voor RIM

Alle dagen zien we waardevolle gebouwen achteruitgaan. Deze gebouwen volgens de regels van de kunst herstellen en een nieuw leven geven is soms een zeer kostelijke zaak. Velen zouden er iets willen aan doen maar hebben niet de nodige financiële middelen.. De overheid kan slechts een kleine fractie ervan onder haar hoede nemen. De meeste van deze gebouwen worden omwille van de leegstandsbelasting en de Vlaamse Wooncode bedreigd met sloop of onoordeelkundige verbouwing.

Daarom hebben enkele mensen uit verschillende aanverwante verenigingen waarmee RIM de laatste jaren samenwerkt beslist in Mechelen een proefproject op te zetten. Een moeder organisatie zoekt enkele honderden families

die maandelijks, tweemaandelijks, jaarlijks een kleine storting willen doen om concrete projecten rond monumentenzorg en ruimtelijke ordening te verwezenlijken. In Mechelen wordt dit de Mechelse Vlieten.

Bij de trekkers achter dit initiatief vermelden we reeds de namen van de ondervoorzitter van de koninklijke vereniging voor natuur en stedenschoon Julius De Keersmaecker, Erik Nobels, een van de gidsen van MBB, Dirk Lenaerts van Perspectief.

De aankoop door een geëigende vzw van het huis de Diamant in de Katelijnestraat (zie omslagfoto) en de karkasrestauratie ervan wordt hun eerste project. Indien op dit project de nodige respons komt zwermen we uit naar andere Mechelse projecten en plaatsen.

Wil je meer over dit initiatief vernemen of eraan meewerken contacteer ons dan

Per post : De Mechelse Vlieten p.a. St.-Katelijnestraat ,2800 Mechelen

Per telefoon: 0494/73 99 44

Per Bank "De Mechelse vlieten" 630-1180046-03

De Platanen van de Brusselse steenweg

Toen ik onlangs vernam dat een deel van de platanen die langs de Antwerpse leien staan tijdelijk overgeplant zouden worden om later terug geplant te worden langs de zonder veel inspraak van de Antwerpenaren grondig veranderde leien, dacht ik aan de steeds groter wordende gaten in de platanendreef langs de Brusselse steenweg. In plaats van de Antwerpse bomen tweemaal te verplanten had men ze beter direct op een definitieve staanplaats gebracht en later nieuwe bomen op de Leien aangebracht. Maar ja platanen zijn bomen die graag reizen.

Zo werden de platanen die de site van de wereldtentoonstelling van 1958 opfleurd eerst elders grootgebracht. Na de wereldtentoonstelling stonden vele ervan in de weg van nieuwe projecten en werd een deel ervan overgebracht naar de parking recht over het domein van Plankendael aan de Leuvense Steenweg. Luxemburgers wisten me onlangs te vertellen dat hun stad vol nieuwe oude bomen stond en dat een deel ervan van deze parking afkomstig is.

Of dit verhaal waar is weet ik niet maar in elk geval ben ik ervan overtuigd dat de gaten die in de dreef langs de Brusselse steenweg zijn ontstaan terug opgevuld kunnen worden, indien er de wil toe is. Voor hen die aan de beleevingswaarde van deze dreef twijfelen raad ik aan even Mechelen langs een andere invalsweg binnen te rijden. Deze dreef is een ongelooflijk visitekaartje voor Mechelen. Spijtig dat de andere invalswegen niet hetzelfde beleefbaarheidsgevoelen opweken. Een vergelijkend binnenrijden van Mechelen langs deze baan en langs andere invalswegen kan onze bewindvoerders misschien inspireren.

Erik Nobels

RIMpels

Terug naar het ancien regime ?

Bijgevoegde affiche deed me afvragen of we niet terug afzakken naar verwerpelijke praktijken uit het ancien régime. Zijn we niet op weg om een nieuwe van belasting vrijgestelde adel te creëren door massaal het monopolie over gemeenschapsuitrustingen zoals parkings, rioleringen enz. voor lange tijd de verpachten. De politieke generatie die de verkoops – en de terug inverhuringnemingscontracten tekent krijgt geld of moet minder uitgaven doen terwijl ettelijke politieke generaties erna de rekening moeten ophoesten. Is een wettelijke beperking in tijd voor zulke contracten bv 27 jaar niet aangewezen?

Kerstverlichting en kerstmarkten

Juist voor het drukklaar maken van dit tijdschrift kreeg de redactie een lijvig vergelijkend artikel over kerstmarkten en kerstversieringen in verschillende Vlaamse steden. Tijdsgebrek belette haar dit artikel drukklaar te maken. Misschien publiceren we het volgende jaar. We onthouden er wel uit dat in het Mechels Begijnhof de jaarkalender stelselmatig gebuikt wordt om de buurt steeds weer in een eigen seizoenstintje te zetten en vooral om buurtbewoners dichter bij elkaar te brengen zonder commerciële bedoelingen.

De rechtlijnige kerstverlichtingsbanden op het stadhuis vonden dan weer geen genade in de ogen van de schrijver en terecht. Het mooie architecturale geheel werd door deze verlichtingstechniek verschaald tot een goedkoop toneel-

WEGH-GELDT

TOT SEMPST ENDE
E P P E G H E M.

Rydgagh den 29. December 1702.
ten thien uren voor noen salmen op
de Tresorye der Stadt Mechelen
publicqueelijck verpachten het Wegh-gelde
dat ontfangen wordt aen de Draey-boomen
van Sempst ende Eppeghem, die daer gac-
dinghe toe heeft, magh hem aldaer laeten
vinden.

De Conditien beruften ter
voorsz. Tresorye.

decor. De auteur wees kerstverlichting tijdens korte periodes op symbolische plekken niet af maar stelde zich wel vragen bij het energieverbruik dat de ongebreidelde inflatie van kerstverlichting buitenhuis met zich meebracht.

We zullen de schrijver vragen om zijn artikel tegen volgend jaar te actualiseren en tijdig terug in te sturen.

Alles gratis

Steeds meer bewijst men lippendienst aan de noodzaak van een goede ruimtelijke ordening terwijl met tegelijkertijd alle mogelijke maatregelen neemt om deze wanneer ze vruchten begint te dragen onderuit te halen. Men is als de pest voor het vrijmaken van gelden voor een goed grondbeleid. En onder het mom dat bouwgronden voor jonge koppels niet meer betaalbaar zijn, geeft men miljoenen ? miljarden-cadeau's aan grondspeculanten. Door versnel en onnodig massaal ruimte voor bouwactiviteiten vrij te geven komt de meerwaarde die de grond hierdoor verwerft toe aan de eigenaar. Indien deze statusverandering zich pas binnen enkele jaren zou verwezenlijkt hebben, zou ze in het kader van de meerwaarde reglementering een bron van inkomsten voor de overheid zijn in plaats van voor de speculant. Door deze maatregelen wordt toekomstig grondbeleid niet alleen van middelen beroofd maar wordt het ook duurder. Politici geven graag af op populistische partijen maar vergeten dat ze zelf een klimaat van populisme scheppen door het prijskaartje van hun maatregelen niet tegelijkertijd aan te kondigen en een geschenkenpolitiek te voeren.

Erik Nobels

Mechelen - zuid

Een wrange smaak kwam ons in de mond, toen wij mochten lezen in de wijkkrant "Mechelen – Zuid" hoe verrassend groen dit stukje Mechelen toch nog wel is. De romantische beschouwingen over vissers, paarden, velden en een boer die aardappelen rooit, lijken ons wel erg misplaatst, wanneer we bedenken dat in het Ruimtelijk Structuurplan Mechelen voorzien is om (alweer) enkele honderden woongelegenheden in te planten naast en in de omgeving van de Leuvense Vaart! Het zal wel niet die boer zijn die bakstenen en beton zaait, zeker...

Eén extra bedenking toch: is het de bedoeling dat de groene zone die momenteel een beetje als buffer naast de autostrade ligt, vervangen wordt door een betonnen buffer? En dat de nieuwe bewoners alle "luchtjes" van die autostrade dan absorberen? Het zal wel geen probleem geven zolang hun ramen maar uitkijken over de vaart of het Vrijbroekpark...

Willy Peeters

Rondom Mechelen

Trein over de middenberm van de E19

De middenberm van de E19 zal tendele voor de noordelijke spoorontsluiting van de luchthaven van Zaventem gebruikt worden.. Aan de grens Mechelen-Zemst ter hoogte van het Vriezenbroek zullen kunstwerken ervoor zorgen dat deze nieuwe spoorweglijn aansluiting vindt op de bestaande spoorlijn 25.

Natuurpunt Vilvoorde Machelen Steenokkerzeel is opgelucht omdat de dorpskernen van Peutie en Melsbroek vermeden worden en het Floordambos noch ondergronds, noch bovengronds doorkruist wordt. Ze vragen wel dat tijdens de werken de nodige maatregelen zouden genomen worden om de waterhuishouding in het Floordam bos niet te verstoren.

Bovendien willen ze dat het compensatiebos voor het op te ruimen witte kinderbos op de middenberm aansluit op het Peutiebos en het Floordam bos..De luchthaven van Zaventem krijgt er een noordelijke spoorontsluiting bij.

Natuurpunt Kapelle-op-den-bos&Zemst zijn minder optimistisch. Een naar lokale normen uitgestrekt natuurgebied tussen Hofstade en Zemst aan de rand van Mechelen zal door deze werken verkleind en versnipperd worden. Jarenlange inzet voor natuur en landschapsbehoud wordt hier bedreigd.. Ze beloven zich echter in te zetten om ondanks de werken het Poelenbroek een toekomst te geven. Hoe het vork juist in de steel zit verneem je op de tweeputten wandeling die de KVNS organiseert op 16-02-2003 (zie verder blz. 22).

Overigens moet men zich afvragen of we het geluid van de E19 en de er komende spoorlijn voor de ommelanden niet kunnen verminderen en hoe we de permanente moordpartij die deze overdrukke snelweg voor gewervelde en ongewervelde dieren betekent binnen de perken kunnen houden zonder er een biologisch ijzeren gordijn van te maken.

Bovendien stelt zich de vraag hoe de NMBS - wanneer ze terug financiële middelen - heeft spoorlijn 25 in Mechelen zal organiseren om het toenemend verkeer op te vangen. Komen er spoorbundels bij voor goederen en passagiersverkeer? Zullen al deze spoorwegbundels samen verderop geen psychologische grenzen in het Mechelse stedelijk landschap leggen? Zullen de doorgangen eronder geen plekken van vervuiling worden? Stel je voor dat men de bruggen over de vaart ter hoogte van het station zou verdubbelen.

Weerde

In Weerde, dicht bij de kerk aan de hoek van de Vredelaan en de Ketelstraat staat een huis, "de Bretonse hoeve". Een gebouw te om te koesteren. Misschien de laatste getuige in de streek van de internationale solidariteit die onze geteisterde voorouders na de eerste wereldoorlog ter hulp kwam. De bouw werd mee gefinancierd door het "Oeuvre Suisse-Belge" zoals we kunnen opmaken uit de gedenksteen boven de toegangsdeur met vermelding "1914-1918 O.S.B." Alleen al voor die steen is het gebouwtje in deze tijd van wegebbende internationale solidariteit en donormoeie de moeite waard. Hier kan de plaatselijke jeugd op de wederkerigheidsplicht en het verfoeilijke van de oorlog gewezen worden. Hier kan er op gewezen worden dat tijdens de eerste wereldoorlog minstens 45% van Elewijt,

De Bretonse hoeve in een landelijke omgeving

De Bretonse hoeve vandaag

58% van Eppegem en 20% van de huizen van Weerde platgebrand of vernield werd .

Architecturaal is het gebouw een mooi staaltje van rurale wederopbouw-architectuur.

In vergelijking met de stedelijke broer is het belang van de rurale wederopbouw-architectuur sterk onderbelicht en wordt het hoog tijd dat we de laatste getuigen ervan op een voetstuk zetten

Laat ons hopen dat onze lokale kern, het Gemeentebestuur van Groot- Zemst weet te overtuigen om de laatste restanten van wederopbouw-architectuur in haar gemeente te beschermen en te valoriseren.

Zemst   *De Zuivelfabriek Jaspers*

Als je van Mechelen Zemst langs de Brusselse steenweg binnenrijdt is de oude Zuivelfabriek van Jaspers uit 1942 een blikvanger.

Spijtig dat dit gebouw zo ontsierd wordt door er tegenaan gebrachte panelen. Als je het gebouw vanuit Zemst –centrum bekijkt zie je dat dit een van de architecturaal belangrijkste gebouwen van Zemst is. Hoe de eigenaars ervan te overtuigen en hen te verhinderen het gebouw verder af te takelen is een uitdaging voor 2003.

Erik Nobels

Zemst: de oude zuivelfabriek "Jaspers", thans "Snooker One"

E-mail

RIM mag dan wel met het verleden zijn begaan, wij maken toch dankbaar gebruik van de nieuwe communicatiemiddelen.

Teneinde onze leden op efficiënte wijze te kunnen informeren over onze activiteiten, wordt er thans een e-mailbestand samengesteld.

Indien u beschikt over e-mail, gelieve ons een berichtje te sturen, wij zullen uw adres aan ons bestand toevoegen.

Onze email:

RIM@lhoon.com

Opgetekend Verleden I

De Mechelse Vereniging voor Stadsarcheologie brengt haar eerste jaarboek uit

Ruim 10 jaar geleden, in 1992, zag de Mechelse Vereniging voor Stadsarcheologie v.z.w. (MVSA) het levenslicht. In die 10 jaar werd er niet stilgezeten. Op verschillende plaatsen in Mechelen vonden opgravingen plaats. Op de site Chevalier Marin aan de Veemarkt legde de MVSA de resten van het klooster van de Geschoeide Karmelieten bloot. Ook zijn er sporen teruggevonden van vroegere bewoning (12de eeuw). Belangrijk is het gedetailleerd profiel van de oude Melaanbedding dat opgetekend werd. In de Moensstraat, waar nu de nieuwe stadsbibliotheek staat, werd ook onderzoek verricht en vond men de resten van een klooster en sporen van graven terug. Vóór de restauratie van Huis Bauwens-Van der Boyen, de Sint-Jacobskapel en enkele huisjes in het Paardenstraatje verrichtte de vereniging ook archeologisch onderzoek. De resultaten vertellen veel over de geschiedenis van deze gebouwen. Huizenonderzoek is de laatste jaren dan ook naast de verwerking van vondsten en het uitzoeken van zeefstalen de belangrijkste activiteit geworden. Bij deze opgravingen en bij de verwerking (zeker voor het onderzoek naar fauna- en floraresten) werd en wordt nauw samengewerkt met het Instituut voor het Archeologisch Patrimonium (IAP), dat sinds enkele jaren erg actief is in Mechelen.

In de loop van deze 10 jaar bouwde de vereniging ook een uitgebreide collectie op, die voor een deel te zien is in het archeologisch museum Brusselpoort.

Wat echter ontbrak, was een goede publicatie. In 1999 verscheen weliswaar, naar aanleiding van de Open

Monumentendag het boekje: "Archeologisch onderzoek van een afvalput aan de Veemarkt te Mechelen", maar daarna bleef het een hele tijd stil. Naar aanleiding van de 10de verjaardag van de MVSA leek het enkele jonge leden dan ook de moeite om het initiatief te nemen om een jaarboek uit te brengen. Ze werden daarbij gesteund door de Raad van Bestuur.

Als titel voor dit jaarboek werd "Opgetekend Verleden" gekozen. Tot optekenen is immers alles te herleiden. Hieronder wordt zowel het maken van tekeningen en plannen verstaan, als het publiceren van de gegevens voor het nageslacht.

Toen de kogel door de kerk was, werd onmiddellijk begonnen met het zoeken naar auteurs voor artikels. Zowel leden van de MVSA als personen, verbonden aan het Instituut voor het Archeologisch Patrimonium werden bereid gevonden. Uiteindelijk kan hier een heel gevarieerde publicatie voorgelegd worden.

Een eerste belangrijk artikel gaat over de opgravingsresultaten die in het najaar van 2002 door de MVSA bekomen werden bij opgravingen in het Paardenstraatje 11-13. Een hele evolutie van beide huisjes kan vanaf het einde van de 16de eeuw tot nu archeologisch aangetoond worden. Volgend jaar wordt hier ook een historisch luik aan gekoppeld.

Daarna volgen een drietal artikels over de opgravingen die in 1994 op het voormalig brouwerijsite Chevalier-Marin werden uitgevoerd. Na een historisch schets van het voormalige Karmelietenklooster dat hier stond, volgen nog twee artikels over een loden torenhaan en een brilletje die beide in afvalcontexten van dit klooster gevonden werden. Bij opgravingen tussen de Varkensstraat en de Bafferstraat werd in een beerput het pelgrimsteken (afkomstig uit 's-

Hertogenbosch) aangetroffen dat vervolgens besproken wordt.

Tussen 1996 en 2000 vonden in de ruïnes van het abdissenkwartier van het voormalige Cisterciënzerinnenklooster in Sint-Katelijne-Waver opgravingen plaats. Deze opgraving, uitgevoerd door de jongeren van de vereniging Jeugd en Cultureel Erfgoed (JKE), nu Jeugd, Cultuur en Wetenschap, spitste zich vooral toe op de resten van het kasteeltje dat na de Franse Revolutie in één van de vleugels van het abdissenkwartier werd ingeplant. In een eerste artikel wordt een historisch en archeologisch overzicht gegeven en wordt het duidelijk dat ondanks de schaarse gegevens over de oudere kloosterfasen, er toch nog het één en ander over het klooster gezegd kan worden. In het tweede artikel over dit klooster wordt ingegaan op herbruik van materialen (Delftse tegels), uit het klooster, in het kasteel.

Reeds jaren wordt op opgravingen met zeven gewerkt. Dit minder plezierige en vaak tijdrovende karwei verdient wat meer uitleg. Waarom zeven we en wat zijn de resultaten? In dit artikel wordt aangetoond dat het allemaal wel zin heeft. Sinds het KB op de Tijdelijke en Mobiele Bouwplaatsen van 25 januari 2001 is er ook voor de archeologen veel veranderd. De veiligheid op de werf is een breekpunt geworden. Dit artikel, voor Vlaanderen het eerste over dit belangrijke onderwerp, gaat de voor- en de nadelen van deze wet na.

Ook de mogelijke conservatiemethodes van glas worden uit de doeken gedaan.

Een volgend belangrijk artikel is dit over de chemische vingerafdruk van Andennewaar. Deze ceramieksoort komt wijd verspreid voor maar niet altijd is de toewijzing aan dit productiecentrum even makkelijk (zeker in verderaf gelegen streken). In dit artikel worden de resultaten van een doctoraat besproken waarin op basis van loodisotopenanalyse en multi-elementanalyse een chemische vingerafdruk van deze ceramieksoort gemaakt kon worden.

Het beste wordt meestal tot het laatste gehouden. Zo ook met het korte artikel over de opgravingen op de Grote Markt. Wie deze opgravingen (Stad Mechelen en IAP) niet heeft opgemerkt, heeft vorig jaar waarschijnlijk op een andere planeet gewoond. Enkele mooie kleurenfoto's geven een eerste beeld van de rijkdom van dit site.

Dit eerste jaarboek wordt afgesloten met een inventaris van het aardewerk dat lokaal in Mechelen geproduceerd is. Er wordt eveneens een systeem voorgesteld om lokaal aardewerk éénvormig te publiceren. Al het grijs aardewerk uit Mechelen dat ooit gepubliceerd werd, is in deze inventaris opgenomen. Bij dit artikel hoort ook een website: http://users.skynet.be/aardewerk_uit_Mechelen

Het jaarboek is verkrijgbaar voor € 15,00 in de boekhandels Forum en Salvator, in het stedelijk museum Brusselpoort of bij de MVSA (MVSA@pandora.be), Paardenstraatje 15, 2800 Mechelen, GSM: 0496/27.79.41.

Aktiviteiten

RIM bezoekt Kortrijk: 09 februari 2003

Water, massa's relictten uit het verleden, een bevolking gericht op toekomst en "commercie", bijna aaneengegroeid met de mega-agglomeratie Rijsel, is Kortrijk een uitdaging voor architecten, politici en urbanisten. Hoe blijf je of word je in deze mega-agglomeratie een centrum van uitstraling, zonder de problemen van elders aan te trekken? Hoe vermijd je een randgebied van Rijsel te worden? Hoe verzoen je de talrijke restanten van een rijk architecturaal en industrieel verleden met de schaarse ruimte in het heden? Ga je naar een transnationale agglomeratie met sociale apartheid? Hoe gebruik je water, kaden, groen en parken om een stad leefbaar te houden en toch haar ziel te bewaren

Voor Mechelaars zijn er veel parallellen met Kortrijk vooral ondergrondse parkeergarage, omvorming van industriële panden tot Cultuurcentra, Hedendaagse architectuur aan het water, en de stadsbeeldbepaling door Secchi en Vigano.

Kortom veel te veel om tijdens een dag rond te krijgen. Toch gaan we proberen de historische ontstaansgeschiedenis van Kortrijk en haar hedendaagse actualisering in een dag te schetsen.

Vertrek station Mechelen: trein naar Kortrijk van 08.10

Vertrek rondleiding in Kortrijk: 09.45 aan de stationsingang

Deelname in de kosten RIM en KVNS leden € 9,00; anderen € 12,00

Wandelingen van de Koninklijke Vereniging voor Natuur- en Stedenschoon

Zaterdag 18 januari 2003: **Wintertuinen en art-nouveau tegels** te O.L.V.-Waver, o.l.v. Mario Baeck

Afspraak: Instituut Ursulinen, Bosstraat 9, O.L.V.-Waver.
om 10.00. Einde omstreeks 12.00.

Deelname: € 5,00 leden, €6,00 niet leden

Zaterdag 18 januari 2003: **Van hooghuizen tot glashuizen te St. Katelijne Waver**, o.l.v. Erik Nobels

Afspraak: Proefstation, Binnenweg 6, St. Katelijne Waver
om 14.30

Deelname: € 4,00 leden, € 5,00 niet leden

Zondag 16 februari 2003: **Herinrichting van zandwinputten doorheen de geschiedenis, Hofstade en Weerde**, o.l.v. Erik Nobels

Erik Nobels

Leiding: Erik Nobels – TL: 0494 73 99 44

Laarzen of stevige wandelschoenen aanbevolen!

Afspraak: station Weerde om 9.15. Einde omstreeks 17.30.

Deelname: € 7,00 leden, € 9,00, niet-leden

Voor al deze wandelingen dient op voorhand te worden ingeschreven - telefonisch via 03/2323531 of per email kvns@wol.be.

Het inschrijvingsgeld minstens één week op voorhand worden overgeschreven op rekening 068-0554270-39 van KVNS.

Kinderen <14 jaar gratis deelname indien vergezeld van betalende volwassene.

In geval van problemen om de wandeling te bereiken kan voor of tijdens de wandeling te technische leiding steeds gecontacteerd worden op 0494/73 99 44 .

In de sporen van 1302: **rechtzetting**

In ons vorige RIMNieuws verscheen onder de titel "Liever de uil dan de leeuw" een interview met Roel Jacobs rond de symboliek van de "Vlaamse Leeuw".

Dit artikel was bedoeld als achtergrondinformatie bij de wandelingen rond het thema "1302" die vorig jaar in 2002 door Mechelenbinnenstebuiten werden georganiseerd.

De inleidende tekst bij dit artikel was echter komen te vervallen, waardoor er enige verwarring was ontstaan rondom de situering van dit artikel.

Ziehier alsnog de bewuste inleiding, met onze oprechte excuses.

Op 27 juni organiseerde Mechelenbinnenstebuiten in samenwerking met het Masereelfonds een gespreksavond rond het thema van de herdenking van 1302. Het Masereelfonds heeft van deze herdenking gebruik gemaakt om een hele reeks activiteiten op het getouw te zetten met de bedoeling zicht te krijgen op de geschiedenis, de mythetvorming en de actuele betekenis van een Vlaamse feestdag. Het siert het Masereelfonds - dat bij velen de reputatie heeft enkel uiterst links ideeëngoed te koesteren - dat het deze uitdaging is aangegaan en het debat over het thema heeft aangezwengeld. Daarom is Mechelenbinnenstebuiten op de uitnodiging ingegaan en heeft het na de gespreksavond nog twee wandelingen over het thema georganiseerd, op 30 juni en op 11 juli zelf.

Op de gespreksavond gaf hoofdconservator van de Mechelse musea, Heidi De Nijn, een uiteenzetting over de belangrijkste krachtlijnen van het huidige museumbeleid. Ze drukte onder meer op het belang van het bewustzijn van de eigen cultuurgeschiedenis, een voorwaarde tot aanvaar-

ding van andere culturen. Patrick De Greef gaf daarna – in zijn bekende onnavolgbare stijl – een boeiende beschouwing over de ontstaansgeschiedenis van Mechelen en over de situatie van de stad omstreeks 1302. Roel Jacobs bekeek tenslotte het geheel van de 11 juli-viering in het licht van de politieke geschiedenis van Vlaanderen en België. In het interview verder in dit artikel zijn de belangrijkste krachtlijnen van zijn betoog weergegeven.

Men kan zich de vraag stellen wat Mechelen eigenlijk met de Guldensporenslag te maken heeft. Tijdens de wandelvoordrachten werd nochtans duidelijk dat het thema veel stof tot nadenken geeft. We zetten enkele elementen op een rijtje.

- Waren er Mechelaars op de Groeningenkouter in Kortrijk? Zo ja, wel rol speelden ze.
- Wat gebeurde er in Mechelen omstreeks 1302? Hoe werd het stedelijk bestuur geregeld? Welke conflicten zijn te vergelijken met die in het graafschap Vlaanderen op dat moment?
- Welk relevant erfgoed dateert uit die periode? Op welke wijze is het door de geschiedenis aangepast en vervoemd? Hoe ervaren wij dat erfgoed en welk betekenis heeft het voor de stad van vandaag?
- Hoe zag Mechelen eruit in de tijd van Conscience? Is het belgicisme en de romantiek van Conscience ook in Mechelen aanwezig?
- Hoe gaan we om met de materiële getuigenissen? Wat is het belang van monumenten-zorg?
- Wat betekent ‘culturele identiteit’ van Vlaanderen, van Mechelen? Hoe gaan we daarmee om?
- Draagt het museumbeleid bij tot een intensere beleving van de Mechelse identiteit en cultuur en wat hebben nieuwe culturen in Mechelen daaraan?

- Kunnen we toestanden van 1302 en 2002 met elkaar vergelijken. Blijven de toenmalige maatschappelijke vraagstukken actueel.
- Hoe kijken we aan tegen immigratie en emigratie in de geschiedenis? Hoe tegen cultureel extremisme, mythes en propaganda?
-

Tot slot nog dit. In de ‘Mechelse kronieken’ van Frans Berlemont lezen we over de Guldensporenslag het volgende:

“De Mechelaars, onder de banier van den Hertog van Brabant, namen deel aan de slag der Gulden Sporen te Groeningen, bij Kortrijk. Sneuvelden er o.a.: Arnout Berthout van Duffel, heer van Waelhem, Lodewijk Berthout II van Berlaer, ridder Walter van Eechoven, ridder Jan van Hanswijck, Hendrik van Wilre, Rabbodo van den Steen, Jan van den Coelputte, Hendrik Raduaerd.”

Er wordt wijselijk niet bij verteld aan welke kant de Brabanders op dat moment stonden. De Brabantse ‘bataelge’ stond onder leiding van Godevaart van Brabant, de held van de slag van Woeringen in 1288. Hij vocht voor de Franse troepen.

Patrick Egels

Inhoudstafel RIMNieuws 59

Intro	3
Bezwaarschrift	4
Een nieuwjaarsgeschenk voor RIM	7
De Platanen van de Brusselse steenweg	9
RIMpels	10
Rondom Mechelen	14
E-mail	18
Opgetekend Verleden 1	19
Aktiviteiten	23
In de sporen van 1302	25

Doelstellingen RIM v.z.w.

RIM v.z.w. (Restauratie Integratie Mechelen) is een vereniging die bekommerd is om de toestand van het Mechels roerend en onroerend cultureel erfgoed.

Omdat zij vindt dat dit erfgoed niet altijd juist gewaardeerd wordt, moet er iets gedaan worden om de situatie te verbeteren.

RIM v.z.w. zal vooral aandacht hebben voor het architecturale en stedenbouwkundige patrimonium in groot Mechelen zonder daarom ander cultureel erfgoed uit te sluiten.

RIM v.z.w. wil sensibiliseren om waardevolle oude panden in stand te houden, te restaureren en te integreren. Integreren betekent ervoor zorgen dat een oud gebouw weer nuttig gebruikt wordt, weer meespeelt in de omgeving en zichzelf zo beschermt tegen verwaarlozing.

RIM v.z.w. wil niet gaan werken naast bestaande organisaties en initiatieven: het wil veeleer een gespreksforum worden, een uitwisselingsplatform bieden. Dit is absoluut nodig wil er een geloofwaardige en gecoördineerde aanpak komen.

RIM v.z.w. wil zowel het grote publiek sensibiliseren als de eigenaars van waardevolle gebouwen en de overheid. Concreet wil zij het grote publiek benaderen met een regelmatig verschijnende nieuwsbrief. Er worden contacten gezocht met eigenaars, overheid en geïnteresseerde organisaties.